

Borgerligt programarbete

Samtliga tre borgerliga partier har den senaste tiden lagt fram förslag till nya parti-program. Om väljarna och partierna vill kommer dessa program att bilda grunden för en fortsatt regeringspolitik. Det finns både likheter och skillnader mellan programmen. Det är naturligt att de tre partierna har lagt tonvikten på olika områden. Detta kan även vara en fördel genom att partierna kan vända sig till olika grupper som av olika skäl avvisar den socialistiskt inspirerade politik som socialdemokraterna för fram.

I centerns programförslag heter det att en övergripande målsättning bör vara att tillgodose decentraliseringskraven. I folkpartiets förslag heter det att man inför varje politiskt beslut bör ställa frågan: Hur påverkar detta jämställdheten? Moderaterna skriver att en starkt individuell frihet, vidgat medborgerligt deltagande i och ansvar för samhällsfrågorna, en starkt begränsad offentlig sektor och en ny respekt för och strävan till kunskap, saklighet och kvalitet är grundläggande principer.

Centerpartiet talar numera öppet om de sk lokalsamhällena. I folkpartiets tappning kallas en liknande tanke för närsamhälle. I båda fallen är viljan och avsikten god medan de konkreta förslagen, fränsett husläkare, i stor utsträckning saknas.

Folkpartiet har också tagit upp centerkravet om en sk ny ekonomisk världsordning. Om man med det bara menar att världshandeln kommer att påverkas genom framväxten av de nya industriländerna förlorar begreppet mycket av sin tidigare innebörd av global planhushållning.

Moderaterna vill grundlagfästa äganderätten, medan folkpartiet anser att enskilt såväl som kollektivt ägande bör ses som en förvaltning av gemensamma tillgångar.

Folkpartiet vill ha statliga företag för att skapa en nödvändig balans mellan olika intressen. Moderaterna vill att statliga företag, när inte särskilda skäl föreligger, i princip skall överföras i enskild ägo.

Centern vill att en stark kommunal självstyrelse skapas på länsplanet genom att landstingen, inom de ramar som riksdagen beslutar, ges utökade befogenheter för regionala samhällsuppgifter. Moderaterna vill att landstingen avskaffas.

Moderaterna anser att kollektivt tvångssparande i löntagarfonder måste med kraft avvisas. Det skulle inte bara försvaga möjligheten till enskilt sparande utan också medföra att beslutsfattandet över näringslivet och dess investeringar centraliserades. Marknadsekonomi skulle undergrävas och nya maktkoncentrationer uppstå.

Folkpartiet däremot vill ha "ett obligatoriskt medborgarsparande", medan centern skriver att försörjning med riskvilligt kapital skall förbättras genom olika former och system, som motverkar maktkoncentrationen och präglas av mångfald och balans mellan olika intressen.

Folkpartiet vill ha reala lån och real beskattning. Man skall inte ta upp till beskattning eller göra avdrag för den del av räntan som motsvarar inflationen. Lånen skall räknas upp med inflationen men ha lägre ränta än i dag.

Folkpartiet har en mycket finurlig for-

mulering för sitt krav på borttagande av det kommunala vetot. Endast riksdagsbeslut skall, heter det, kunna upphäva ett kommunalt veto. Centern anser kort och gott att det kommunala vetot skall bevaras.

Bostadskonsumenternas önskemål måste vara utgångspunkten för bostadsplaneringen, heter det i folkpartiets program. Detta förefaller man vilja göra genom direktvalda kommunalråd. Moderaterna vill avskaffa bruksvärdesregleringen och införa marknadshyra.

Alla tre partierna vill stimulera ett personligt bostadsägande, arbetslöshetsförsäkring, fyraåriga mandatperioder och start i skolan vid sex års ålder. Presstödet vill folkpartiet skydda i grundlagen. Moderaterna vill på sikt avveckla det.

Centern har lyckats med att skriva om skolan utan att nämna ordet betyg. Folkpartiet vill ha kvar betygen på grundskolans högstadium och i gymnasieskolan. Moderaterna anser att betygen skall ses som ett naturligt och värdefullt medel att förmedla information och att stimulera eleverna till goda insatser. Betygen är även, anser moderaterna, ett stöd för läraren i undervisningen.

Sveriges Radios monopol skall brytas, skriver folkpartiet. Det skall ske genom en utbyggd närradio, upphävande av förbud mot kabel-TV och genom tillstånd för länksändningar av möten och gudstjänster mellan olika lokaler. Radio och TV bör hållas reklamfria, anser folkpartiet. Det anser även centern. Men moderaterna vill tillåta reklam även utanför Sveriges Ra-

dios egen. Glädjande nog synes dock enighet stor om att de nya medierna skall undandras samhälleligt monopol.

Centern gillar inte vad man betecknar som den starka kommersialiseringen inom olika kultursektorer. Moderaterna å sin sida hävdar att sk kommersiell kultur definitionsmässigt är den som funnit så stort gensvar hos publiken att den kunnat bli självbärande. Att alster av varierande kvalitet framställs hänger inte, påpekar moderaterna, primärt samman med marknadsekonomins metoder utan med att de faktiskt efterfrågas.

På skatteområdet anser moderaterna att man måste ta hänsyn till hur många som skall leva på inkomsten samt till nödvändiga kostnader för barntillsynen. Folkpartiet vill att de resterande inslagen av könsdiskriminering och sambeskattnings inom skatte- och bidragssystemen skall rensas ut. Menar verkligen folkpartisterna att man skall få bostadsbidrag utan hänsyn till den andre makens (sambons) inkomst?

Folkpartiet vill ha ett obeskattat vårdnadsbidrag och anser att kommunens barnomsorg måste byggas ut så att alla som vill kan få plats för sina barn. Moderaterna anser att en vårdnadsersättning möjliggör mer marknadsmässig ersättning för barntillsynen, ökar valfriheten mellan olika vårdformer och minskar behovet av subventioner till den kommunala barnomsorgen. Centern vill ha ett beskattat vårdnadsbidrag och ett barnbidrag som motsvarar normala grundkostnader för barnen.